

ІІ НАУКОВА ІСТОРІЯ

*Серія інтерв'ю до Міжнародного дня
жінок і дівчат у науці*

Богдана Олійник

*доктор фізико-математичних наук,
професор кафедри математики
Національного університету «Києво-Могилянська академія»*

Сфера наукових досліджень:

алгебра, комбінаторика, теорія графів, метрична геометрія.

Цитата, якою науковиця керується в житті або науці:

«Керуючись розумом і серцем»

Шлях у науку

Як почалася ваша історія в науці?

Саме в науці моя історія почалась коли я навчалась на останніх курсах університету. Я почала розв'язувати цікаві задачі (перша публікація у мене вийшла ще в студентські роки) і мені дуже сподобалось. Сподобався сам процес відкриття, доведення нових властивостей, про які не можна було прочитати раніше. Це було схоже на розкриття якогось секрету, якого раніше ніхто не знав.

Чому саме математика / ваша галузь?

Мені подобається чіткість, визначеність, логічність і чесність математики. В математиці не може бути «майже доведене твердження» або «переконливо доведене твердження». Твердження або доведене, або ні. Є чіткі і чесні критерії розв'язаних задач і наявності наукових результатів.

Чи був момент, коли ви сумнівалися, що це «ваше»?

Був момент коли я майже вигоріла і просто хотіла змінити вид діяльності. Але я завжди любила і люблю математику.

Хто або що найбільше підтримало вас на старті?

На старті мене сильно підтримували мої батьки. Ще з дитинства вони заохочували мене до ознайомлення з математикою, знаходили для мене цікаві книжки для дітей з математики, розв'язували зі мною логічні задачі, які я дуже любила, грали зі мною в шахи.

Виклики

З якими труднощами ви стикалися як жінка в науці?

Як жінка в науці я мала декілька ситуацій, які, як на мене, свідчать про те, що жінки стикаються не так з труднощами в науці, як з труднощами зі сприйняттям жінок в науці. Певний період я була в Науковій Раді МОН. Щоб потрапити в цю раду, потрібно було пройти конкурс. Всі мої документи було подано на конкурс коректно, проте зрештою на сайті МОН в цій раді опинився «Олійник Богдан Віталійович». Коли ця історія повторювалась ще два рази з іншими радами (МОН затверджувало і публікувало мене як члена ради в «чоловічому роді»), я вже не дивувалась.

Чи доводилося вам доводити свою компетентність більше, ніж колегам-чоловікам?

Було декілька ситуацій ще на початку кар'єри, які були пов'язані зі старшими колегами. Але після захисту докторської дисертації жодної такої ситуації не було.

Чи маєте ви синдром самозванця. Якщо так, то як ви з ним справляєтеся?

Я вважаю, що порівнювати себе, результати своєї праці з іншими, це той шлях, яким йти не варто. Оцінка успіху у кожного своя. Ми не можемо навіть порівнювати, наприклад, цитовність в різних напрямках математики, тому що в різних розділах і напрямках існують різні традиції. На мою думку, варто робити, те що подобається і отримувати задоволення від самого процесу дослідження.

Який найскладніший момент у кар'єрі ви вже пройшли?

Напевне, найскладнішим моментом в кар'єрі був час, коли я стала завідувачем кафедри математики Національного університету «Києво-Могилянська академія». Попередній завідувач кафедрою, Юрій Вікторович Боднарчук, дуже раптово відійшов в інший світ, я в цей час була в докторантурі на механіко-математичному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Я повернулась в Києво-Могилянську академію, потрібно було вчитись керувати кафедрою, проходити акредитацію, керувати науковим проєктом (у нас в цей час був міжнародний грант), виконувати обов'язки головного редактора «Могилянського математичного журналу» і захищати докторську. Крім того, одразу додалась робота в декількох радах, яка теж була тоді новою.

Баланс у житті

Як ви поєднуєте науку з особистим життям?

Наука для мене це улюблена справа, а особисте життя робить життя яскравішим і цікавішим. Більш наповнене особисте життя дає натхнення, а натхнення дає можливість отримувати нові результати. Тому, як на мене, все поєднується.

Чи реально «мати все» – і кар'єру, і сім'ю?

На мою думку і кар'єру, і сім'ю мати абсолютно реально. Ідеального балансу у мене не виходить досягати. Коли мої діти були малі, я більше часу приділяла дітям. Зараз я більше часу приділяю саме науковим дослідженням.

Що допомагає не вигорати?

Я намагаюсь фокусуватись на тій частині роботи, яку я люблю. Я люблю розробляти і читати нові курси, люблю досліджувати. Це надихає і дає енергію.

Успіх і мотивація

Яким досягненням ви найбільше пишаєтесь?

Найбільше я пишаюсь тим, що я залишаюсь відкритою до змін, навчання і нових викликів. Зараз у одного з моїх колег виникла ідея дослідити алгебраїчні властивості класичних об'єктів аналізу. Для мене це певний виклик, оскільки я не фахівець з аналізу і мені доведеться трохи повчитись. Але, сподіваюсь, щось вийде.

Що для вас означає успіх у науці?

Для мене успіх в науці визначається рівнем публікацій і цікавістю розв'язаних задач.

Який міф про жінок у STEM ви хотіли б зруйнувати?

Я зустрічалась з міфом «жінка з двома дітьми не може зробити наукову кар'єру, не може захистити докторську». Це типове обмеження і міф. У мене дві чудові дочки, якими я дуже пишаюсь. Як на мене, діти - це відповідальність, а не перешкода кар'єрі. Навпаки, для дітей дуже потрібен і дуже важливим є приклад мами як успішної жінки.

Послання майбутнім науковицям

Що б ви сказали собі 10 років тому?

10 років тому я б дала собі дуже філософську пораду: If it comes, let it. If it goes, let it.

Яку пораду дали б дівчатам, які бояться йти в науку?

Я би порадила йти в науку, навіть якщо страшно. Коли я починаю щось нове, мені теж буває страшно. Якщо є страх, то є цікавість, а якщо є цікавість, то варто спробувати. Можна прочитати книгу «Іди туди, де страшно. І матимеш те, про що мрієш» Джима Лоулесса.

Чому жінкам важливо бути видимими в науковому просторі?

Чим більше жінок будуть видимими в науці, тим менше буде виникати запитання про те, чи варто жінкам ставати науковицями, і тим більше міфів і стереотипів про жінок в STEM буде зруйновано. Крім того, наука виграє від різноманітності. Різний життєвий досвід часто призводить до різних питань і підходів. Коли жінки помітні та активні в науці, наукова спільнота отримує ширші погляди, що покращує креативність, вирішення проблем та якість досліджень.